

NEWSLETTER

14/04/2021

Zakon o digitalnoj imovini

("Sl. glasnik RS", br. 153/2020)

Narodna skupština Republike Srbije je na Sedmoj sednici Drugog redovnog zasedanja, 17. decembra 2020. godine, usvojila Zakon o digitalnoj imovini ("Sl. glasnik RS", br. 153/2020, u daljem tekstu "**Zakon**"). Zakon je stupio na snagu 29. decembra 2020. godine, a primenjivaće se po isteku šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu, dakle od 30. juna 2021. godine.

Donošenjem Zakona Srbija se svrstala u krug retkih država koje su zakonski regulisale oblast digitalne imovine. Na nivou Evropske Unije još uvek ne postoji jedinstvena regulacija ove oblasti, već samo predlog uredbe Evropske komisije kojom se reguliše digitalna imovina.

Zakonom se uređuje:

- izdavanje digitalne imovine i sekundarno trgovanje digitalnom imovinom u Republici Srbiji;
- pružanje usluga povezanih s digitalnom imovinom;
- založno i fiducijarno pravo na digitalnoj imovini;
- nadležnost Komisije za hartije od vrednosti (u daljem tekstu: „**Komisija**“) i Narodne banke Srbije (u daljem tekstu: „**NBS**“) kao i nadzor nad primenom Zakona.

I ZNAČENJE OSNOVNIH POJMOVA

Ključni termini koji se uvode novim Zakonom su:

- **Digitalna imovina** koja je definisana kao digitalni zapis vrednosti koji se može digitalno kupovati, prodavati, razmenjivati ili prenositi i koji se može koristiti kao sredstvo razmene ili u svrhu ulaganja, pri čemu digitalna imovina ne uključuje digitalne zapise valuta koje su zakonsko sredstvo plaćanja i drugu finansijsku imovinu koja je uređena drugim zakonima, osim kada je drugačije uređeno Zakonom.

Zakon definiše dve vrste digitalne imovine i to *virtuelne valute* i *digitalne tokene*, a ova podela je značajna jer se na njima u određenim situacijama primenjuje različit pravni režim.

- **Virtuelna valuta** je vrsta digitalne imovine koju nije izdala i za čiju vrednost ne garantuje centralna banka, niti drugi organ javne vlasti, koja nije nužno vezana za zakonsko sredstvo plaćanja i nema pravni status novca ili valute, ali je fizička ili pravna lica prihvataju kao sredstvo razmene i može se kupovati, prodavati, razmenjivati, prenositi i čuvati elektronski.
- **Digitalni token** je vrsta digitalne imovine koja označava bilo koje nematerijalno imovinsko pravo koje u digitalnoj formi predstavlja jedno ili više drugih imovinskih prava, što može uključivati i pravo korisnika digitalnog tokena da mu budu pružene određene usluge.

Linija razgraničenja između virtuelnih valuta i digitalnih tokena nije jasno povučena pa će mnogi oblici digitalne imovine u isto vreme imati odlike i virtuelnih valuta i digitalnih tokena.

- **Beli papir** je dokument koji se objavljuje prilikom izdavanja digitalne imovine, koji sadrži podatke o izdavaocu digitalne imovine, digitalnoj imovini i rizicima povezanim s digitalnom imovinom i koji omogućava investitorima da donesu informisanu investicionu odluku.

Po svojoj prirodi beli papir podseća na prospekt koji se objavljuje na tradicionalnom tržištu kapitala

- **Pametani ugovori** je kompjuterski program ili protokol, zasnovan na tehnologiji distribuirane baze podataka ili sličnim tehnologijama, koji, u celini ili delimično, automatski izvršava, kontroliše ili dokumentuje pravno relevantne događaje i radnje u skladu sa već zaključenim ugovorom, pri čemu taj ugovor može biti zaključen elektronski putem tog programa ili protokola.

Pametani ugovori, u smislu Zakona je kompjuterski program koji automatski isplaćuje određenu sumu bitkoina prodavcu kada dođe do isporučenja robe.

II IZDAVANJE/SEKUNDARNO TRGOVANJE DIGITALNOM IMOVINOM

Izdavanje digitalne imovine je dozvoljeno bez obzira na to da li je za nju sačinjen i/ili odobren beli papir. Zakonom su predviđena ograničenja kada je u pitanju izdavanje digitalne imovine koje se odnose na oglašavanje, odnosno reklamiranje digitalne imovine, odnosno na njenu inicijalnu prodaju.

Sekundarno trgovanje digitalnom imovinom je dozvoljeno, bez obzira na to da li je digitalna imovina izdata u Republici ili u inostranstvu. Sekundarno trgovanje može da se obavlja ili preko platforme za trgovanje digitalnom imovinom ili na OTC tržištu.

Značajna pogodnost koju Zakon donosi za startup kompanije je i – *crowdfunding* kao inovativan i važan institut prikupljanja kapitala za male i srednje kompanije. Ovi privredni subjekti mogu da izdaju digitalne tokene koji nemaju odlike akcija, niti su zamenjivi za akcija, a njihova ukupna vrednost za 12 meseci ne prelazi iznos od 3.000.000 evra.

Na digitalnu imovinu izdatu na ovaj način, ne primenjuje se zakon koji reguliše tržište kapitala. Navedeni izuzetak omogućava da se finansijski instrumenti, npr. obveznice, izdaju korišćenjem blockchain tehnologije, uz zaobilaženje Centralnog registra hartija od vrednosti. Ova mogućnost je idealna za grupno finansiranje i omogućava malim i srednjim preduzećima da lakše dođu do neophodnih sredstava.

III PRUŽANJE USLUGA POVEZANIH SA DIGITALNOM IMOVINOM

Pružaoци usluga povezanih s digitalnom imovinom moraju da imaju dozvolu nadzornog organa za pružanje ovih usluga, pri čemu mogu da obavljaju samo one poslove koji su neposredno povezani sa digitalnom imovinom. Izuzetak od ovog pravila su brokersko-dilerska društva i organizatori tržišta (berze), a koji mogu nesmetano da obavljaju i druge delatnosti u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala. Zakonom su propisani uslovi u pogledu pravne forme i minimalnog kapitala koje pružaoци usluga moraju da imaju.

Zakonom su takođe propisane i usluge koje se smatraju uslugama povezanim s digitalnom imovinom, i za njih se propisuje poseban režim. Neke od njih su prijem, prenos i izvršenje naloga koji se odnose na kupovinu i prodaju digitalne imovine za račun trećih lica zatim usluge kupovine i prodaje digitalne imovine za gotov novac i/ili sredstva na račun u i/ili elektronski novac, čuvanje i administriranje digitalne imovine za račun korisnika digitalne, organizovanje platforme za trgovanje digitalnom imovinom itd.

IV ZALOŽNO I FIDUCIJARNO PRAVO

Založno pravo na digitalnoj imovini može se steći upisom u registar založnog prava koji vodi pružalac usluga povezanih s digitalnom imovinom koji ima dozvolu nadzornog organa za vođenje registra založnog prava na digitalnoj imovini, kao i za čuvanje i administriranje digitalne imovine za račun korisnika i sa tim povezane usluge.

Zakon pored konstituisanja založnog prava uvodi fiduciju na digitalnoj imovini. Ono što je specifičnost fiducije je da poverilac, ako nije drugačije ugovoreno, ima pravo da koristi digitalnu imovinu koja je predmet ugovora o fiduciji i da njome raspolaže, uključujući i pravo na njeno otuđenje. Inače, do stupanja na snagu Zakona, fiducija kao institut obezbeđenja potraživanja nije bila regulisana nijednim važećim zakonom u Republici Srbiji.

V NADZOR

NBS kao nadzorni organ nadležna je za pitanja koja se odnose na *virtuelne valute* kao vrstu digitalne imovine, a s druge strane Komisija je nadležna za pitanja koja se odnose na *digitalne tokene* kao vrstu digitalne imovine, kao i na digitalnu imovinu koja ima *odlike finansijskih instrumenata*.

Zakon propisuje i **kaznene odredbe** kojima pored novčanih kazni, predviđa i oduzimanje dozvole za pružanje usluga povezanih sa digitalnom imovinom kao i krivična dela trgovine na osnovu insajderskih informacija i manipulacija na tržištu sa zaprećenim kaznama do pet godina zatvora.

Iako je donošenje Zakona povećalo pravnu sigurnost, oblast digitalne imovine i dalje predstavlja donekle nesiguran teren za sve zainteresovane subjekte, pretežno usled nepostojanja odgovarajuće prakse. **Upravo zbog toga je neophodno da svi subjekti koji žele da započnu kripto biznis ili se istim bave, usklade svoje poslovanje i interne akte sa novim zakonodavstvom i pribave odgovarajuće dozvole u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu Zakona.**

Za sve dodatne konsultacije ili pravnu pomoć, možete se obratiti timu Tasić & Partneri putem maila na office@tasiclaw.com ili putem telefona na +381116302233.